

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI

OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

URGANCH DAVLAT UNIVERSITETI

«TASDIQLAYMAN»

Urganch Davlat Universiteti rektori

B.I. Abdullayev

_____ 2024 y.

**BUYUM DIZAYNI FANI
O'QUV DASTURI**

Bilim sohasi:	700 000 – Muhandislik, ishlov berish va qurilish sohalari
Ta'lim sohasi:	720 000 – Ishlab chiqarish va ishlov berish sohalari
Ta'lim yo'nalishlari:	60721400 – Yengil sanoat texnologiyalari va jihozlari (tikuv buyumlari texnologiyasi)

Urganch– 2024

Mazkur o'quv dastur Urganch davlat universitetining 2024 – yil “ ”
dagi _____ - sonli bayonnomasi bilan tasdiqlangan.

O'quv ishlari bo'yicha prorektor _____ S.U.Xodjaniazov

Akademik faoliyat va registrator
departamenti bo'limi boshlig'i: _____ G.R.Matlatipov

Mazkur o'quv dastur “Kimyoviy texnologiyalar” fakulteti Kengashining
2024-yil “ ” _____dagi yig'ilishda muhokama qilinib, tasdiqlash uchun
tavsiya etilgan (_____-sonli bayonnom).

Kimyoviy texnologiyalar
fakulteti dekani: _____ Sh.R.Kurambayev

Mazkur o'quv dastur “Yengil sanoat texnologiyalari va jihozlari”
kafedrasining 2024-yil “ ” _____dagi yig'ilishda muhokama qilinib,
tasdiqlash uchun tavsiya etilgan (_____-sonli bayonnom).

Yengil sanoat texnologiyalari va jihozlari
Kafedra mudiri: _____ H.P.Jumaniyozov

Fan/modul kodi BDB 451	O'quv yili 2024-2025	Semestr 7	Kreditlar 4
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek		
Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Haftadagi dars soatlari Jami yuklama (soat)
Buyum dizayni	74	46	120

I. FANNING MAZMUNI

Fanni o'qitishdan maqsad - kiyim modellari yaratishda kompozitsiya va loyihalashning nazariy va amaliy asoslari va qonuniyatlarini o'rganish ko'nikmasini hosil qilishdan iborat.

Fanning vazifasi - nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, talabalarga buyum dizaynining nazariy asoslari, ijodiy konsepsiyasi, ekologik orientatsiyasini tushuntirish, dizaynda uslub va uslublash haqida bilim berish, modaning funksiyalari va rivojlanish qonuniyatlarini o'rgatish, kostyum dizaynini ijodiy manbalar va evristik usullari bilan tanishtirish, kostyumni loyihalash usullari bilan tanishtirishdir.

II. ASOSIY NAZARIY QISM (MA'RUZA MASHG'ULOTLARI)

Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1- mavzu. "Buyum dizayni" fanining mazmuni, predmeti va metodi, mohiyati, uning maqsadi va vazifalari.

Fanning mazmuni. Dizaynning murakkab ijodiy ishi uchun eskiz chizish, turli g'oyalarni qog'ozda (ixtiyoriy kerak bo'lgan formatda) aks ettira bilish, kiyim eskizi, maketi, namunasi, loyihasini tayyorlash jarayonida ahamiyati juda katta.

"Buyum dizayni" fanining asosiy strukturasi quyidagilar tashkil etadi: dizaynning nazariy asoslari; dizaynda uslub va uslublash; moda funksiyalari va rivojlanish qonuniyatlari; dizaynning ijodiy asoslari, manbalari va inetodlari; dizaynning ekologik orientatsiyasi va ijodiy konsepsiyasi; kostyumda ijodiy asoslari, ijodiy manbalari, evristik usullari; kostyumni badiiy loyihalash asoslari va usullari; kostyum modellashda ko'z aldanish qonuniyatlari; yagona buyum, komplekt, ansambl va kolleksiyani loyihalash asoslari; kostyum tizimida aksessuarlarni loyihalash asoslari; zamonaviy kostyum assortimentining umumiy tavsifi, muammolari va rivojlanish tamoyillari; shaxsiy buyurtma va ommaviy zamonaviy kostyumni ishlab chiqish tahlili.

2. mavzu. Buyum dizaynining tarixi, nazariy asoslari.

Buyum dizaynining tarixi: dizayn va san'at orasidagi farqi. Texnikaviy inqilobni san'atga ta'siri. Dizayn asoschilari. Zamonaviy dizayn muammolari.

Dizayn-ijodiy faoliyati turi. Dizayn turlari. Dizaynning asosiy omillari. Kostyum dizayni. Kostyum dizaynining asosiy funksiyalari.

3- mavzu. Moda funksiyasi va rivojlanish qonuniyatlari. Dizaynning ekologik orientatsiyasi

Istiqbolli moda yo'nalishining funksiyalari va rivojlanish qonuniyatlari. Modani prognozlash. Modaning psixologiya nazariyasi. Moda-ommabop muomala shakli. Moda reklama shakli. Moda namoyishi.

Dizaynda ekologik yo'nalishlar. Iste'molni ekologizatsiyalash. Ishlab chiqarishni ekologizatsiyalash. Ekologik targ'ibot. Inson ekologiyasi va lizayni. Gumanizatsiyalash. Madaniyat va dizayn ekologiyasi.

4. mavzu. Kostyum dizaynining ijodiy-nazariy asoslari.

Dizaynda ijodiy metodlar.

Dizaynda ijodiy asoslar. Dizaynda badiiy ijod bosqichlari.

Buyum dizaynida ijodiy usullar. Evristika. Assotsiatsiya usuli. Bionika usuli. Karikatura usuli. Boshqalarni fikrini aniqlash. Neologiya usuli. Dekompozitsiya usuli. Yordamchi vazifa usuli. Kamchiliklar ro'yxati. Antropotexnika usuli. Empatiya usuli.

5. mavzu. Buyumni badiiy loyihalash metodlari, badiiy asoslari.

Muhitni loyihalash tamoyillari. XXI asrda buyum dizaynida echilishga lozim masalalar. Loyihalanayotgan masalani echish dizaynemi ijodiy jarayonda rejasi. Kombinatorika usuli. Joyni o'zgarish usuli. Transformatsiya usuli. Kinetizm usuli. Razmersiz kiyimni ishlab chiqish usuli. Yaxlit mato bo'lagidan kiyim ishlab chiqish. Modul uslubi. Inversiya usuli.

Loyihalashning asosiy bosqichlari. Loyihalashning dastlabki bosqichlarini tahlil etish. Tahlilni sintez etish. Ijodiy konsepsiyani ishlab chiqish. Dizayn- loyihaning asosiy vazifalarini aniqlash. Loyihalash usullari. Loyiha-grafik modellash. Texnikaviy modellash. Kompyuter dizayni. Maketlash.

6. mavzu. Dizaynda ijodiy konsepsiya, Buyum muhitini badiiy-siyomo modellash

Dizayn konsepsiyasining yo'llari. Dizaynda XX asr global konsepsiyalari. Postindustrial sivilizatsiya konsepsiyasi. "Yangi dizayn" tushunchasi. "Yangi shakl" tushunchasi. "Ochiq shakl" tushunchasi. Zamonaviy dizaynda ijodiy konsepsiyalar.

7. mavzu. Buyum muhitini badiiy-siyomo modellash, Shakl kostyumini badiiy loyihalash asoslari

G'oyadan buyumga. Dizayner fikrlashni o'ziga xosligi. Mazmunini tashkil etishdan shakllantirishga. Loyihlovchini buyumga nisbatan xar xii nuqtai nazarlari. Dizaynda madaniy namuna bilan foydalanish.

Shakl tushunchasining mohiyati. Shakl tarkibi. Shaklni rivojlanish qonuniyatlari. Shaklni bir shaklda rivojlanish qonuniyatlari. Rang va shakl. Klassik shakl. Bazaviy shakl. Modal shakl. Shaklni prognozlash.

8-mavzu. Kolleksiya loyihalash asoslari.

Kolleksiya loyihalash asoslari. Sanoatga oid kolleksiyalarni loyihalash asoslari. Perspektiv kolleksiyani loyihalash asoslari. Kolleksiya tarkibi.

II. MA'RUZA MAVZULARINI TAQSIMLANISHI

T/r	Ma'ruza mashg'ulotlari mavzulari	Dars soatlari hajmi
7-semestr		
1	"Buyum dizayni" fanining mazmuni, predmeti va metodi, mohiyati, uning maqsadi va vazifalari.	2
2	Buyum dizaynining tarixi, nazariy asoslari.	2
3	Moda funksiyasi va rivojlanish qonuniyatlari. Dizaynning ekologik orientatsiyasi	2
4	Kostyum dizaynining ijodiy-nazariy asoslari. Dizaynda ijodiy metodlar	2
5	Buyumni badiiy loyihalash metodlari, badiiy asoslari.	2
6	Dizaynda ijodiy konsepsiya, Buyum muhitini badiiy-siyomo modellash	2
7	Buyum muhitini badiiy-siyomo modellash, Shakl kostyumini badiiy loyihalash asoslari	2
8	Kolleksiya loyihalash asoslari.	2
	Jami:	16

III. Amaliy mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar:

Amaliy mashg'ulotlari uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

AMALIY MASHG'ULOTLARINING TAQSIMLANISHI

T/r	Mavzular	Soati
7-semestr		
1	Turli geometrik shakllardan kombinatorika usulini qo'llab libos shaklini yaratish. Kontseptual modellash.	2
2	Maket va asosiy materiallarini plastik xossalarni inobatga olgan holda, turli metodlari (modul, dekonstruksiya va h.k)	2

VI. Fan o'qitilishining natijalari (kasbiy kompetensiyalar):

Talaba bilishi kerak.

- kostyum elementlarini va liboslar to'plamlarini yaratishda kreativ fikrlash va ijod qilish qobiliyatlarini rivojlantirish, -sifat, ko'rsatkich, tola, ip, gazlama, trikotaj va noto'qima matolarining sifatini aniqlash standartlari; - funksional, texnik
- iqtisodiy jihatdan maqsadga muvofiq, hamda yuksak badiiy-estetik ko'rinishga ega kostyum shakllarini yaratish va dizayn- loyihasini ishlab chiqish *haqida tasavvurga ega bo'lishi*;
- ijodiy tasavvurni rivojlantirish, loyihalashni ijodiy vazifasini echish uchun turli ijodiy manbaalarni va kreativ yo'llarni topish, evristikani turli usullarining o'rganish va ularni dizayn-loyihasini ishlab chiqishda qo'llash bo'yichako'nikmalar hosil qilishdir.
- -yangi modellarni loyihalashda loyiha oldi tadqiqotlarni o'tkazish, o'zbek milliy kostyumlari mintaqaviy belgilarini aniqlash, liboslar to'plamlarini yaratishda kreativ fikrlash va ijod qilish qobiliyatlarini rivojlantirish *ko'nikmalariga ega bo'lishi*;
- -dizayn va modaning zamonaviy yo'nalishini, moda sanoatida grafik tasvirlari zamonaviy texnologiyalarini, loyihalash jarayonini ijodiy manbaalarini, zamonaviy badiiy kompyuter dasturlarini, yangi modellar mustaqil tanlash va asoslash, kostyum elementlari konstruksiyalarini, dizayn-loyihalash usullarini *bilishi va ulardan foydalana olishi*;
- -kostyumni tashki ko'rinishi bo'yicha taxminiy bichimini chizish, kostyum maketini turli usulda yaratish *malakalariga ega bo'lishi kerak*.

VII. TA'LIM TEXNOLOGIYALARI VA METODLARI:

- ma'ruzalar
- interfaol keys-stadlar;
- amaliy mashg'ulotlar (mantiqiy fikrlash. tezkor savol-javoblar);
- guruxlarda ishlash;
- taqdimotlarni qilish;

	qo'llab, liboslar dizayn – loyihasini bajarish.	
3	Libosdagi illyuziya xossalarni (kinematizm) o'rganish va ularga asoslanib, (oq – qora va xromatik rangli) kiyim modellarini yaratish.	2
4	Tarixiy va milliy kostyumning boy merosini qo'llab, libos modellarini yaratish.	2
5	Matritsa usulida kiyim modellarini yaratish.	2
6	Ma'lum shior asosida yagona buyum, ansambl buyum yaratish.	2
7	Ma'lum shior asosida komplekt buyum yaratish.	2
8	Ko'p funktsiyali buyumlar loyihalash.	2
9	Zamonaviy libos modellarini yaratish.	2
10	Rasmiy uslubdagi libos modellarini yaratish.	2
11	Ekzotik uslubdagi libos modellarini yaratish.	2
12	Vintaj uslubdagi libos modellarini yaratish.	2
13	Prappi uslubdagi libos modellarini yaratish.	2
14	Elegant uslubdagi libos modellarini yaratish.	2
15	Kostyum tizimida bosh kiyimni loyihalash. Kostyumdagi dekorativ bezaklar.	2
	Jami	30

MUSTAQIL TA'LIM VA MUSTAQIL MASHG'ULOTLAR

T/r	Mustaqil ta'lim mavzulari	
	7 – semestr	
1	Tarixiy kostyum shakllarini tahlil etish	
2	Zamonaviy modadagi loyihalash usullarini tahlil etish	
3	Zamonaviy moda kostyum shakllarini tahlil etish	
4	Tasviriy san'atda op – art asarlari bilan tanishish	
5	Modul usulida buyum ishlash.	
6	Modul usulida tikiladigan buyum eskizlarini yaratish.	
7	Modul usulida bichim elementlarini tayyorlash.	
8	Xalq kostyumida chiziqli turlari bilan tanishish.	

- individual loyihalar;
- jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar
- virtual reallik;
- gamifikatsiya;
- mobil platforma;
- courselab;
- autoplay.

VIII. Kreditlarni olish uchun talablar:

Fanga oid nazariy va amaliy tushunchalarini to'liq o'zlashtirish, fan yuzasidan mustaqil fikrlay olish, mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish, nazorat turlari bo'yicha berilgan topshiriqlarni o'z vaqtida topshirish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ish topshirish.

Asosiy adabiyotlar	
1.	F.Z. Ataxanova. Dizayn- loyihalash. Toshkent-2018, 365-bet.
2.	X.X. Komilova. Loyihalash. Toshkent-2017, 188-bet.
3.	Hywee Davies, Fashion Designers Sketchbooks- L.: Laurence King Publ. Ltd-2010. 100 p.
4	Collage and Texture in painting: step-by-step guide. 2014. 150 p.
Qo'shimcha adabiyotlar	
1.	Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan quramiz. Toshkent, «O'zbekiston», 2017 yil, 488 bet.
2.	2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning tustuvor yo'nalishi bo'yicha Harkatlar strategiyasi. O'zbekiston Resput
3.	Саймон Треверс-Спенсер и З.Заман, Справочник дизайнера по форм: стилям одежды-М.: Рипол классик, 2008. 180 ст.
4	Журналы «Style», «Vogue», «Burda Model», «Индустрия м «Текстильная промышленность», «Коженно-обувная промышленн

Axborot manbaalari

1. <https://textile.iitd.ac.in/>
2. <https://designpub.ru>
3. <https://textiles.ncsu.edu/academics/undergraduate/fashion-design/>
4. <https://www.shutterstock.com/>

Mazkur o'quv dastur Urganch davlat universitetining 2024 – yil “ —” dagi — - sonli bayonnomasi bilan tasdiqlangan.
Fan modul uchun mas'ullar: Matchanova G.X. “Yengil sanoat texnologiyalari va jihozlari” kafedrası o'qituvchisi
Taqrizchilar: dots.SH.Matchonov, Kimyoviy texnologiyalar fakulteti dekan o'rinosari. dots.Tojimirzayev S. - “Yengil sanoat texnologiyalari va jihozlari” kafedrası o'qituvchisi